

NOTAT

1. februar 2020
19/10626

Høringsnotat vedrørende forslag til lov om håndhævelse af Europa-Parlamentets og Rådets forordning 2019/1150/EU af 20. juni 2019 om fremme af retfærdighed og gennemsigtighed for brugere af onlineformidlingstjenester (lov om håndhævelse af P2B-forordningen)

1. Indledning

Lovforslaget har for det første til formål at fastsætte regler, der skal sikre en effektiv håndhævelse af Platform-to-Business-forordningen (P2B-forordningen). P2B-forordningen har til formål at forbedre rammevilkårene for de virksomheder, der sælger deres varer eller tjenester på digitale platforme ved at fastsætte en række krav, som skal sikre gennemsigtighed i platformenes handelsbetingelser samt skabe effektive klagemuligheder.

Lovforslaget skal for det andet styrke de største virksomheders arbejde med dataetik ved at kræve, at virksomhederne i deres årsrapport enten redegør for deres dataetiske politik eller forklarer baggrunden for, at de ikke har en sådan politik.

Et udkast til lovforslag blev sendt i høring i 4 uger fra den 19. december 2019 med høringsfrist den 16. januar 2020 til i alt 157 organisationer, myndigheder mv.

Der er modtaget høringssvar fra 22 af de 157 hørte myndigheder, organisationer m.v. Heraf har 13 haft bemærkninger til udkastet til lovforslaget. De 13 høringssvar er vedlagt til orientering.

De væsentligste bemærkninger fra de hørte parter til de enkelte emner i lovudkastet gennemgås og kommenteres nedenfor.

Visse høringssvar har givet anledning til mindre ændringer af redaktionel og lovteknisk karakter i lovtæksten og bemærkningerne. Da disse ændringer ikke berører substansen i lovforslaget, omtales de ikke i dette notat.

2. Generelle bemærkninger

Høringen tegner overordnet et billede af, at de høringssvar, der har afgivet høringssvar, generelt er positive over for lovforslagets bestemmelser om håndhævelse af P2B-forordningen samt om ændringen af årsregnskabsloven vedrørende kravet om en redegørelse for politik for dataetik.

Generelle bemærkninger til lovforslaget

FDIH oplyser, at foreningen er tilfredse med, at håndhævelse af forordningens krav lægges i Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen, og at der er en mulighed for at give tvangsbøder og bødestraf. FDIH mener, at disse vil være hurtige og effektive midler til at sikre overholdelse af reglerne.

Danske Medier oplyser, at de repræsenterer private medier, der i høj grad påvirkes af store onlineformidlingstjenesters ageren i markedet. Danske Medier kan derfor fuldt ud tilslutte sig forslagets sigte om, at erhvervsbrugere af onlineformidlingstjenester sikres passende gennemsigtighed, retfærdighed og effektive klagemuligheder.

Danske Medier bakker ligeledes op om, at Konkurrencerådet og Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen får mulighed for at udstede påbud samt mulighed for at pålægge bøder, såfremt sådanne påbud ikke efterkommes.

Dansk Erhverv angiver endvidere, at det er hensigtsmæssigt at benytte det eksisterende konkurrenceretlige proces- og sanktionssystem på denne type sager. Dansk Erhverv finder det også fornuftigt, at håndhævelsen af P2B-forordningen sker hos Konkurrencerådet og Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen, som har de fornødne kompetencer inden for det konkurrenceretlige område.

Dansk Erhverv angiver dog, at Dansk Erhverv forventer, at der snarest vil fremkomme en vejledning fra Kommissionen, som beskriver nærmere, hvorvidt forordningens regler og dermed også håndhævelsen i praksis vil blive målrettet alle former for onlineformidlingstjenester, eller om man hovedsageligt vil bringe reglerne i anvendelse over for de onlineformidlingstjenester, hvor det må forudsættes, at de har en styrke, der bevirker, at erhvervs kunder generelt må forventes at stå i et afhængighedsforhold til de pågældende onlineformidlingstjenester. Dansk Erhverv bemærker hertil, at der også er behov for vejledning om, hvordan forordningen nærmere skal efterleves og fortolkes i forhold til eksempelvis definitionen af ”vilkår og betingelser” i forordningen.

Dansk Erhverv støtter i øvrigt, at styrelsen vil indføre mulighed for bødestraf for overtrædelse af forordningen, selvom dette ikke er en pligt efter forordningen. Dansk Erhverv angiver, at dette vil være en rimelig foranstaltning for at sikre en effektiv efterlevelse af forordningens regler.

DI finder det vigtigt at pointere, at Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen med forslaget tillægges meget vidtgående beføjelser og understreger i den forbindelse vigtigheden af proportionalitet i anvendelsen af håndhævelsesbeføjelserne. DI bemærker yderligere, at Konkurrence- og Forbrugersty-

relsen nøje bør følge, hvordan P2B-forordningen håndhæves i andre medlemsstater med det formål at opnå en ensartet håndhævelse. Dette af hensyn til platformene, der ikke bør mødes af 27 forskellige tilgange.

Forbrugerrådet Tænk støtter, at Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen får de foreslåede midler til rådighed for at håndhæve forordningen, herunder sektorundersøgelser og bødestraf. Forbrugerrådet Tænk finder det positivt, at man indfører regler om håndhævelse af P2B-forordningen, der bl.a. gør det muligt at vurdere platformenes brug af algoritmer og andre elektroniske rangordenssystemer, således at diskriminering og vildledende markedsføring undgås, og der skabes gennemsigtighed for virksomheder og forbrugere omkring de varer og ydelser, der udbydes på platformene.

Forbrugerrådet Tænk noterer sig, at Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen med forslaget tildeles kompetence til at behandle klager indgivet af danske virksomheder over for digitale platforme, uanset hvor i verden de måtte være hjemmehørende. Forbrugerrådet Tænk håber, at man fra regeringens side vil arbejde på at give forbrugerne samme adgang til oprejsning og beskyttelse mod platformenes eventuelle misbrug af forbrugerrettighederne, som man giver virksomhederne, når en dominerende stilling på markedet misbruges.

DBA angiver, at det forhold, at multikanalshandelsplatforme skal redegøre for deres kriterier for rangordning over for brugerne, vil gavne transparen- sen.

DBA angiver, at platformens egne kriterier for rangordning er enkle at forstå for både handelsdrivende og forbrugere, og for at overholde P2B-forordningen vil DBA beskrive kriterierne i deres forretningsbetingelser. Herudover bliver forbrugerne i forbindelse med oprettelse af annoncer gjort opmærksomme på effekten af at betale for at få fremhævet deres annoncer, før de gør brug af denne service. Brugere bliver understøttet, når de opretter en annonce med tips til at gøre deres annonce så succesfuld som mulig, fx ved at foreslå nemID-validering af brugeren. DBA mener, at enkeltheden kombineret med understøttelsen af brugeren i oprettelsesprocessen kan anses som best practice.

DBA påpeger, at P2B-forordningen indtræffer næsten samtidigt med direktivet, der udspringer af the New Deal for Consumers (NDFC). NDFC introducerer mange af de samme krav for onlineformidlingstjenester, som er fremlagt i P2B-forordningen, dog rettet mod en anden målgruppe, nemlig forbrugerne. DBA anfører, at hvis man tager i betragtning, i hvor høj grad handelsdrivende og forbrugere er underlagt ens vilkår på DBA's rubrikannonceplatform, så giver det mening at afstemme kravene om transparen- s og rangordning lovgivningerne imellem.

Kommentar

I forhold til høringsparternes ønske om vejledning i forhold til fortolkning af forordningens bestemmelser samt forordningens anvendelse kan Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen oplyse, at Kommissionen er ved at udarbejde retningslinjer i relation til kravene om gennemsigtighed i rangordning, jf. forordningens artikel 5. Kommissionen er ydermere ved at udarbejde et sæt spørgsmål og svar (Q&A) vedrørende P2B-forordningen.

Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen vil følge ovenstående arbejde. Styrelsen påtænker tillige at udføre et opsøgende arbejde i relation til styrelsens kommende vejlednings- og håndhævelsesindsats. Styrelsen vil i den forbindelse bl.a. være i kontakt med andre nationale myndigheder i forhold til, hvordan P2B-forordningen håndhæves i andre medlemslande. Styrelsen har også løbende kontakt med Kommissionen i forbindelse med håndhævelsen og fortolkningen af forordningens bestemmelser.

I forhold til NDFC er Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen enig i, at det som udgangspunkt giver mening at tilstræbe, at kravene er afstemt. Dette med henblik på at undgå utilsigtede forskelle i kravene, som de relevante virksomheder er underlagt. Samtidig er det vigtigt at være opmærksom på, at P2B Forordningen og NDFC er to forskellige reguleringer, hvorfor eventuelle forskelle i reguleringerne også kan medføre forskellige resultater.

Generelle bemærkninger til ændring af årsregnskabsloven (krav om redegørelse for dataetisk politik)

Bryggeriforeningen mener, at det er vigtigt, at der skabes fokus på og gennemsigtighed om virksomheders arbejde med dataetik og lægger vægt på frivillighed ved følg-eller-forklar-princippet. Bryggeriforeningen lægger endvidere vægt på, at redegørelsen om dataetik fremadrettet holdes til et minimum.

Dansk Erhverv støtter forslaget og er enige i, at dataetik er et vigtigt emne. Dansk Erhverv mener, at det er positivt, at lovforslaget bygger på følg-eller-forklar-princippet, da det giver virksomhederne fleksibilitet, når de rapporterer. Dansk Erhverv har en række bemærkninger og anbefalinger, herunder påpeger organisationen et behov for vejledning og anfører, at de estimerede administrative byrder forekommer lave. Endelig opfordrer Dansk Erhverv til, at der skabes incitament til, at offentlige institutioner går forrest og viser vejen for, hvordan rapportering af dataetik kan udformes.

DI støtter ikke forslaget med henvisning til de administrative byrder samt, at begrebet dataetik ikke er modent, og at der er andre måder at styrke ansvarlig dataanvendelse på, for eksempel ved etablering af en mærkningsordning, som blandt andre DI arbejder med udviklingen af. Endvidere anfører DI, at såfremt dataetik udgør en væsentlig risiko for en virksomhed,

er der i forvejen krav i årsregnskabsloven om, at virksomheden skal oplyse om denne risiko i årsrapporten. Endelig vurderer DI, at de administrative byrder forbundet med forslaget er underestimeret, og at kravet svækker danske virksomheders konkurrenceevne.

Danske Advokater skriver i deres høringssvar, at dataetik som begreb er nyt i dansk ret og anbefaler, at der udarbejdes en vejledning, hvoraf det fremgår hvilke områder inden for dataanvendelse, virksomhederne som udgangspunkt skal redegøre for og ikke mindst detaljeringsgraden heraf.

Danske Medier støtter formålet med forslaget om at sætte fokus på virksomheders arbejde med dataetik.

Dataetisk Råd er overordnet positiv over for lovforslaget og ønsker at blive inddraget i forbindelse med udarbejdelse af vejledninger.

Forbrugerrådet Tænk støtter forslaget og mener, at det er nødvendigt og rigtigt at få virksomheders politik for dataetik indarbejdet i ledelsesberetningen. Forbrugerrådet Tænk mener, at kravet skal udvides, så alle store virksomheder, der behandler personhenførbare data, pålægges at udarbejde en politik for dataetik og redegøre for denne.

Forsikring og Pension støtter forslaget. Forsikring og Pension skriver desuden, at forslaget er i tråd med Forsikring og Pensions egne dataetiske principper, som branchen skal implementere i 2020.

FSR - danske revisorer støtter forslaget, herunder at forslaget bygger på følg-eller-forklar-princippet. FSR - danske revisorer foreslår en overgangsordning, så de nye krav til at begynde med kun skal gælde for børsnoterede virksomheder og statslige aktieselskaber (regnskabsklasse D) og først senere for store virksomheder i regnskabsklasse C. FSR – danske revisorer fremhæver behov for en vejledning og har fremsendt en række anbefalinger og forslag. Herudover anbefaler FSR – danske revisorer, at offentlige institutioner, der er en af de største dataansvarlige i Danmark, også omfattes af et krav om at skulle redegøre for deres dataetiske politik.

Institut for Menneskerettigheder støtter forslaget og fremhæver behovet for en nærmere definition af dataetik, politikker for dataetik og virksomhedens arbejde med dataetik. Herudover anbefaler organisationen, at det i lovkravet fremhæves, at redegørelsen bør vægte oplysninger om virksomhedens konkrete arbejde med dataetiske spørgsmål frem for hensigtserklæringer gennem beskrivelse af politikker. Institut for Menneskerettigheder anbefaler, at det fremgår direkte af det foreslåede krav, hvad redegørelsen for dataetik skal indeholde, herunder at sammenhængen mellem dataetik og menneskerettigheder fremhæves. For at sikre, at virksomhederne har de bedste forudsætninger for at give en meningsfuld redegørelse for virksom-

hedens dataetik, anbefaler Institut for Menneskerettigheder, at der udarbejdes en vejledning med eksempler som yderligere tydeliggør sammenhængen mellem dataetik og menneskerettigheder.

I flere høringssvar (Dansk Erhverv, Dansk Industri og FSR – danske revisorer) rejses spørgsmål om de administrative byrder for virksomhederne. Dette behandles nedenfor under bemærkningerne til de konkrete elementer i lovforslaget.

Kommentar

I forhold til ændring af årsregnskabsloven er der bred og generel opbakning til lovforslaget fra alle undtagen DI. Der er et generelt ønske om, at der udarbejdes en vejledning til virksomhederne om rapportering om dataetik, og om, at alle interesserede bliver involveret i denne proces.

Erhvervsstyrelsen vil udarbejde en vejledning og vil i den forbindelse inddrage interessenter i processen med henblik på at indhente forslag og bemærkninger fra bred kreds.

3. Bemærkninger til de konkrete elementer i lovforslaget

Kommenteringen af høringssvarene er sket med udgangspunkt i følgende overordnede opdeling:

- 3.1. Lov om håndhævelse af P2B-forordningen
- 3.2. Krav om redegørelse for dataetisk politik

3.1. Lov om håndhævelse af P2B-forordningen

3.1.1. Indhentning af oplysninger

Danske Medier er af den opfattelse, at det som udgangspunkt er rimeligt, at Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen tildeles beføjelser til at kunne kræve alle relevante oplysninger udleveret både i konkrete sager og til brug for sektorundersøgelser for at få indblik i konkurrenceforholdene i en given sektor.

Danske Medier angiver, at styrelsen med den foreslåede adgang til at indhente oplysninger i medfør af § 4 i lovforslaget får en meget bred adgang til fortroligt materiale. Danske Medier oplyser hertil, at det dog samtidig bør være klart, at denne vidtgående kontroladgang ikke må medføre, at medievirksomheder kan tvinges til at udlevere oplysninger, der er omfattet af mediernes ret til at beskytte kilder i overensstemmelse med retsplejelovens regler om kildebeskyttelse og vidnefritagelse, jf. § 172. Danske Medier er umiddelbart af den opfattelse, at mediernes virksomhed som udgangspunkt falder uden for forordningens anvendelsesområde, men Danske Medier henstiller for god ordens skyld, at der tages højde for denne problemstilling i tilfælde af, at ét medies onlineformidlingstjeneste vurderes omfattet af forordningen.

Danske Medier finder dog, at det ikke er tilstrækkeligt klart, hvilke krav der stilles til udlevering af algoritmer og andre elektroniske rangordningsmekanismer, og henstiller til, at erhvervsministeren, jf. lovforslagets § 4, stk. 2, snarligst fastsætter nærmere regler herom.

DI bemærker, at styrelsen tillægges meget vidtgående beføjelser, når det kommer til indhentning af oplysninger. DI anfører i den forbindelse, at det er af afgørende betydning, at virksomhederne har sikkerhed for, at følsomme oplysninger behandles med en høj grad af fortrolighed.

DI opfordrer desuden til, at branchen høres i forbindelse med, hvad der nærmere forstås ved udlevering af algoritmer og andre elektroniske rangordningsmekanismer, herunder hvilke formater oplysningerne skal leves i, da der kan være særlige forhold, der gør sig gældende for denne type af oplysninger.

Rigsadvokaten bemærker, at såfremt der er mistanke om, at der foreligger en strafbar overtrædelse, vil der ikke være pligt til at udlevere oplysningerne efter lovforslagets § 4.

Kommentar

Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens adgang til at indhente oplysninger efter lovforslagets § 4 skal forstås og anvendes på samme måde som styrelsens mulighed for at indhente oplysninger i medfør af konkurrencelovens § 17.

Oplysningerne skal skønnes nødvendige for udførelsen af styrelsens opgaver i relation til P2B-forordningen, før de kan indhentes. Styrelsen er som forvaltningsmyndighed underlagt det almindelige proportionalitetsprincip, hvilket i denne sammenhæng bl.a. indebærer, at styrelsen ikke kan pålægge virksomheder m.v. en uforholdsmæssig oplysningspligt, som går videre end formålet med indhentelsen af oplysningerne tilsiger. Hertil kommer, at styrelsen også skal iagttage forvaltningslovens § 32, hvorefter den, der virker inden for den offentlige forvaltning, ikke i forbindelse hermed må skaffe sig fortrolige oplysninger, som ikke er af betydning for udførelsen af den pågældende opgave. Reelt indebære dette et krav om saglighed ved styrelsens krav om oplysninger.

Det følger endvidere af retssikkerhedslovens § 10, at hvis der er konkret mistanke om et strafbart forhold, gælder bestemmelser i lovgivningen m.v. om pligt til at meddele oplysninger til myndighederne ikke i forhold til den mistænkte, medmindre det kan udelukkes, at de oplysninger, som søges tilvejebragt, kan have betydning for bedømmelsen af den formodede lovovertrædelse.

Adgangen til at indhente oplysninger påvirker ikke omfanget af reglerne i retsplejelovens § 172 om vidnefritagelse i retssager.

Lovforslaget er formuleret bredt og teknologineutralt i relation til udlevering af algoritmer. Hensigten har været, at Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen effektivt skal kunne efterprøve, om en digital platform efterlever reglerne i P2B-forordningen. Styrelsen ser frem til at indgå i en nærmere dialog med branchen, herunder om hvordan oplysninger bedst, hurtigst og mindst indgribende kan indhentes.

3.1.2. Definition af ”erhvervsbruger”

DBA er af den opfattelse, at definitionen i P2B-forordningens ikke i tilstrækkelig grad definerer begrebet erhvervsbruger, hvilket medfører, at definitionen af rangordning i Art. 2(8) og præambelens pkt. 24 ligeledes bliver uklar.

For at kunne overholde P2B-forordningen og den foreslåede lov anmoder DBA om en afklaring af, hvad der præcist bliver omfattet af begrebet ”erhvervsbruger”.

Kommentar

Definitionen i lovforslaget af en ”erhvervsbruger” svarer direkte til forordningens definition i artikel 2, nr. 1. En ”erhvervsbruger” defineres herefter som enhver privatperson, der optræder i egenskab af handlende eller erhvervsdrivende, eller enhver fysisk eller juridisk person, der ved hjælp af onlineformidlingstjenester tilbyder varer eller tjenesteydelser til forbrugere til formål relateret til denne erhverv, forretning, håndværk eller profession.

Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen har fundet det hensigtsmæssigt at have den samme definitionen i lovforslaget som i P2B-forordningen. Det skyldes, at det generelt bør tilstræbes, at dansk praksis er på linje med europæisk praksis. Derfor vil Kommissionens vejledninger og øvrige medlemsstaters erfaringer og praksis blive inddraget, når Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen behandler sager og træffer afgørelser efter denne lov.

En eventuel uklarhed om definitionen i forordningen skal i sidste ende afklares af EU-Domstolen. Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen vil arbejde for, at Kommissionen udarbejder en vejledning, og styrelsen vil efter dialog med interessenter og aktører udarbejde en vejledning relateret til styrelsens håndhævelse af forordningen.

Hvis virksomheder har konkrete spørgsmål, der vedrører den enkelte platform, så opfordrer Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen til, at disse afklares i dialog med styrelsen, da sådanne specifikke spørgsmål ligger uden for rammerne af et høringsnotat.

3.1.3. Rangordning

DBA beder om bekræftelse på, at digital reklamering på hjemmesider (reklame/bannere) leveret af tredjeparter falder uden for P2B-forordningens (og lovforslagets) anvendelsesområde.

Kommentar

Hvis virksomheder har konkrete spørgsmål, der vedrører den enkelte platform, så opfordrer Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen til, at disse afklares i dialog med styrelsen, da sådanne specifikke spørgsmål ligger uden for rammerne af et høringsnotat.

Generelt i forhold til reklamering på hjemmesider (reklamer/bannere) fremgår det af forordningens artikel 3 og præambelbetragtning 11, at forordningen ikke gælder for onlinereklameværktøjer eller onlinereklameudvekslinger, som ikke leveres med henblik på at lette iværksættelsen af direkte transaktioner, og som ikke indebærer et kontraktforhold med forbrugere.

3.1.4. Identifikation af erhvervsbruger

DBA henviser til Art. 3(5) i P2B-forordningen, der regulerer, at udbydere af onlineformidlingstjenester skal sikre, at identiteten på den erhvervsbruger, der leverer varer og tjenesteydelser på onlineformidlingstjenesterne, er klart synlig. Dette krav er omfattet af bestemmelsen om krav til forretningsbetingelser. DBA ser gerne, at det bliver uddybet, at dette krav kun omfatter platforme, der sælger egne produkter/tjenesteydelser (dvs. handelsplatforme, der tilbyder både eget og tredjeparts indhold), da det er uklart i forordningen.

Kommentar

Det er Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen forståelse, at bestemmelsen i artikel 3, nr. 5 omfatter alle udbydere af onlineformidlingstjenester, uafhængigt af, om onlineformidlingstjenesten tilbyder/sælger egne produkter eller tjenesteydelser.

Det skyldes, at definitionen i P2B-forordningens artikel 2, litra 2) af onlineformidlingstjenester ikke sondrer mellem, om onlineformidlingstjenesten tilbyder eller sælger egne produkter eller tjenesteydelser eller om onlineformidlingstjenesten kun tilbyder en tredjeparts indhold.

3.1.5. Sektorundersøgelser

Dansk Erhverv har ikke umiddelbart noget i mod, at styrelsen vil benytte muligheden for at indføre ex-officio håndhævelse af forordningen, herunder gennem sektorundersøgelser, selvom dette ikke er en pligt efter forordningen. Dansk Erhverv forudsætter blot, at dette sker under iagttagelse af almindelige proportionalitets- og retssikkerhedsmæssige principper, herunder at man løbende via dialog med markedet og de forskellige sektorer indhenter oplysninger, der kan højne vidensniveauet hos den nyetablerede

platformsenhed, således at de sektorundersøgelser, der udføres, bliver mest muligt effektive og målrettet de områder, der rummer de største udfordringer.

Kommentar

Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen har som forvaltningsmyndighed pligt til at overholde de almindelige forvaltningsretlige grundsætninger, herunder proportionalitets- og retssikkerhedsmæssige principper.

En tæt dialog med markedet og aktørerne i de forskellige sektorer er styrelsen altid interesseret i, og på markeder i hastig udvikling kan en god dialog med relevante aktører være en forudsætning for en målrettet og effektiv håndhævelse. Sektorundersøgelser kan fx herefter særligt målrettes de områder, hvor der er de største udfordringer med overholdelse af forordningen.

3.1.6. Påbud og tilsagn

DI anfører, at det bør fremgå af selve bestemmelsen i lovforslagets § 7, at udstedelse af påbud til en udbyder af onlineformidlingstjenester eller onlinesøgemaskiner alene gælder forhold reguleret i P2B-forordningen.

Dansk Erhverv bemærker, at bestemmelserne i §§ 7 og 8 ikke udtømmende angiver eksempler på det indhold, et påbud eller et tilsagn kan have.

Rigsadvokaten bemærker, at det kan give anledning til tvivl, om det er hensigten – som bestemmelsen er formuleret i lovudkastet – at der skal kunne meddeles påbud til både onlineformidlingstjenester og onlinesøgemaskiner efter § 7, stk. 1, nr. 1. Rigsadvokaten anfører, at det fremgår af de specielle bemærkninger i lovudkastet bl.a., at det efter § 7, stk. 1, nr. 1, foreslås, at der kan udstedes påbud om, at en udbyder af onlineformidlingstjenester skal ændre vilkår og betingelser.

Derudover finder Rigsadvokaten, at bestemmelsen i § 7, stk. 1, nr. 1, kan give anledning til tvivl om, hvorvidt det er hensigten, at der alene skal kunne gives påbud om at ændre udbyderens vilkår og betingelser og sikre gennemsigtighed i udbyderens beskrivelse af de vigtigste parametre for rangordning i relation til et konkret kontraktforhold mellem udbydere og erhvervsbrugere, eller om det er hensigten, at der skal kunne gives påbud om, at udbyderen skal ændre vilkår og betingelser mere generelt.

Kommentar

Det er hensigten med lovforslagets § 7, at Konkurrencerådet kan udstede påbud med henblik på at bringe en overtrædelse af P2B-forordningen til ophør. Dette fremgår også af de særlige bemærkninger til § 7. Det bemærkes også heri, at der med bestemmelsen foreslås en ikke-udtømmende opregning af eksempler på påbud, som Konkurrencerådet kan udstede (med henblik på at bringe en overtrædelse af P2B-forordningen til ophør).

Det kan dog præciseres yderligere i bestemmelsen, at Konkurrencerådet kan udstede påbud med henblik på at bringe en overtrædelse af P2B-forordningen til ophør.

P2B-forordningen omfatter en række krav, som gælder for enten udbydere af onlineformidlingstjenester eller for onlinesøgemaskiner eller for begge. Det gælder eksempelvis i forhold til artikel 3 og 4, som alene gælder for udbydere af onlineformidlingstjenester, og i forhold til artikel 5, hvor stk. 1 gælder for udbydere af onlineformidlingstjenester og stk. 2 gælder for udbydere af onlinesøgemaskiner.

Hvorvidt, der er tale om eksempelvis en klage over vilkår og betingelser, som gælder i et konkret aftaleforhold (inter partes) eller mere generelt (eksempelvis platformens generelle vilkår og betingelser), vil afhænge af forholdene i den enkelte sag og bero på en konkret vurdering.

3.1.7. Tvangsbøder

DI er grundlæggende skeptisk over for indførelse af muligheden for administrative bøder. DI anfører, at det særligt gør sig gældende, hvis det er uklart, hvorvidt, der er sket en overtrædelse af reglerne, som det kan være tilfældet med § 7, hvor der kan være divergerende opfattelser af, hvad der kræves for at overholde kravene til gennemsigtighed.

DI oplyser hertil, at af P2B-forordningen ikke forpligter medlemsstaterne at pålægge bøder. DI anfører på den baggrund, at forslaget om daglige eller ugentlige tvangsbøder er vidtgående.

Rigsadvokaten anfører, at der kun bør gives hjemmel til administrative tvangsbøder, hvis der foreligger et helt særligt behov for effektiv kontrol og håndhævelse på det pågældende område, og at de forhold, der udløser tvangsbøderne, bør være let konstaterbare. Rigsadvokaten finder på den baggrund, at det kan overvejes at beskrive ordningen om tvangsbøder nærmere i bemærkningerne til lovforslaget, herunder niveauet for tvangsbøderne.

Kommentar

De foreslåede tvangsbøder bør alene anvendes som et middel til at tvinge en virksomhed til at handle på en nærmere angivet måde. Lovforslaget omfatter, at tvangsbøder kan gives, hvis en virksomhed enten undlader at give de oplysninger, som Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen kan kræve efter § 4, stk. 1, undlader at efterkomme et påbud meddelt efter § 7, eller undlader at efterkomme et tilsagn, som er gjort bindende, jf. § 8.

I denne situation er tvangsbøder en passende og proportional foranstaltning, som skal medvirke til at sikre, at påbud overholdes og informationer udleveres.

I forhold til lovforslagets § 7, stk. 1, nr. 2, hvorefter påbud kan udstedes med henblik på at sikre gennemsigtighed i udbyderens beskrivelse af de vigtigste parametre for rangordning, er Kommissionen i gang med at udarbejde retningslinjer i relation til kravene om gennemsigtighed i rangordning, jf. forordningens artikel 5. Dette er netop med henblik på at gøre det lettere for udbydere at efterleve kravene i artikel 5 og for at lette håndhævelsen.

3.1.8. Bødestraf

Rigsadvokaten bemærker, at der ikke i straffebestemmelsen i den foreslåede § 14 er mulighed for at kunne straffe selskaber og andre juridiske personer, fordi det forudsætter, at der indsættes en bestemmelse herom. Herudover bemærker Rigsadvokaten, at retsforfølgning af juridiske personer forudsætter (som ved strafansvar for fysiske personer), at der er dansk straffemyndighed i forhold til de lovovertrædelser, der kan føre til straf. Rigsadvokaten oplyser, at det ikke på det foreliggende grundlag kan udelukkes, at der i praksis vil kunne opstå tvivlstilfælde om, hvorvidt overtrædelser af lovens § 14 i alle tilfælde er underlagt dansk straffemyndighed. Det vil afhænge af de konkrete omstændigheder i en given sag.

Kommentar

Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen er enig i, at bestemmelsen i § 14 bør præciseres, således at det fremgår af bestemmelsen, at juridiske personer kan straffes.

3.1.9. Håndhævelse af P2B-forordningen over for udenlandske platforme

FDIH er usikker på, hvordan man i praksis vil håndhæve reglerne over for platforme, der er etableret i andre EU-lande, og uden for EU, og opfordrer til, at forslaget præciseres for disse tilfælde.

Rigsadvokaten bemærker, at der umiddelbart vil kunne forekomme vanskeligheder i praksis i forhold til at håndhæve loven over for navnlig onlinformidlingstjenester og onlinesøgemaskiner uden for EU, herunder i forhold til inddrivelse af eventuelle bøder.

Kommentar

Med lovforslaget gives Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen mulighed for at håndhæve P2B-forordningen også over for platforme etableret i andre EU-lande og uden for EU, så længe disse platforme imidlertid leveres eller tilbydes leveret til danske virksomheder. Det vil sige, at styrelsen kan håndhæve reglerne ikke kun over for danske digitale platforme, men også over for udenlandske digitale platforme, som leveres til danske virksomheder. Det skyldes bl.a., at forordningen fastsætter pligter for både digitale platforme etableret i EU og uden for EU. Det er således fundet hensigtsmæssigt, at styrelsen gives en mulighed for at håndhæve reglerne også over for

de fx store udenlandske platforme, som danske virksomheder i dag benytter til at sælge deres varer og ydelser.

Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen er for så vidt enig i, at der givetvis kan forekomme sager, der vil være vanskelige at føre, eller hvor håndhævelsen i praksis kan være vanskelig eller umulig. Dette kan særligt blive tilfældet i relation til digitale platforme, som ikke har hovedkontor eller er repræsenteret i Danmark. Dette bør dog ikke føre til, at muligheden for at håndhæve reglerne over for disse platforme på forhånd afskæres.

Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen bemærker endelig, at en overtrædelse af forordningens bestemmelser ikke umiddelbart straffes med bøde. En udbyder af onlineformidlingstjenester eller onlinesøgemaskiner kan således kun straffes med bøde, hvis den pågældende virksomhed overtræder et påbud fra Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen, ikke efterlever et tilsagn, eller ikke efterkommer pligten til at udlevere oplysninger.

3.1.10. Offentlighedslovens anvendelse

Danske Medier angiver, at det er vigtigt, at offentlighedsprincippet og adgangen til relevant samfundsmæssig information til offentligheden ikke i praksis undermineres, og opfordrer til en øget åbenhed også i forhold til dokumenter og oplysninger, der kan have betydning for mediernes vigtige formidling af afgørelserne til offentligheden.

Danske Medier finder, at en undtagelse i én særlov ikke automatisk bør udbredes til en anden særlov uden en nærmere vurdering af, hvorvidt offentlighedsloven rent faktisk kan yde en tilstrækkelig beskyttelse til virksomheder omfattet af P2B-forordningen. Danske Medier er i den forbindelse bekymret for, at det synes at være en stigende tendens til at undtage særlovgivning fra offentlighedslovens regler om åbenhed og indsigt til trods for, at offentlighedsloven udtrykkeligt giver adgang til at undtage dokumenter og oplysninger i særlige situationer, hvor fortrolighed kan være påkrævet.

Kommentar

Lovforslaget berører ikke en virksomheds ret til partsaktindsigt i medfør af forvaltningsloven. Hvis en virksomhed er part i en sag efter P2B-forordningen, hvori der er eller vil blive truffet en afgørelse, er virksomheden således berettiget til partsaktindsigt efter forvaltningslovens regler.

Lovforslaget berører heller ikke virksomheders ret til egenaces i sager efter P2B-forordningen, hvori der er eller vil blive truffet afgørelse. Hvis en virksomhed er part i en sådan sag, hvori der er eller vil blive truffet afgørelse, vil virksomheden derfor være berettiget til egenaces heri.

Begrundelsen for at undtage sager og undersøgelser efter P2B-forordningen for offentlighedsloven er nærmere angivet i bemærkningerne til lovforslagets § 10. Håndhævelsen af den foreslåede lov vil i vidt omfang svare til konkurrencelovens regulering af virksomheder med en dominerende stilling, hvorfor det er fundet hensigtsmæssigt at regulere offentligheds-spørgsmålet på samme måde, som efter konkurrenceloven. På den måde sikres det, at virksomheder ikke behandles forskelligt i sager, der i vidt omfang må forventes at indeholde de samme typer af informationer.

3.1.11. P2B-forordningens artikel 14

Dansk Erhverv hører gerne, om det er hensigten særskilt at udpege særlige organisationer, foreninger eller offentlige organer, der vil være berettigede til at ”anlægge sag efter forordningen”, fordi de har en ”legitim interesse”, jf. forordningens artikel 14. Dansk Erhverv hører også gerne om sådanne organisationer m.v. ligeledes får særskilt mulighed/særlig adgang for at påklage afgørelser, jf. lovforslagets § 12.

Dansk Erhverv kan ikke se, at Erhvervsministeriet eller andre myndigheder endnu har benyttet den adgang i forordningens artikel 14 til at udpege disse særlige berettigede organisationer, foreninger og offentlige organer.

Forbrugerrådet Tænk ønsker at gøre opmærksom på, at rådet gerne vil tillægges kompetence til at kunne anlægge sag efter forordningen med hjemmel i artikel 14, således at Forbrugerrådet Tænk også kan varetage forbrugernes interesser i denne henseende.

Kommentar

Forordningens artikel 14 om retslige procedurer iværksat af repræsentative organisationer m.v. fastsætter en række krav til, hvornår en organisation m.v. kan blive udpeget, herunder bl.a. at de forfølger mål, der er af kollektiv interesse for den gruppe af erhvervsbrugere eller virksomhedswebstedsbrugere, som de vedvarende repræsenterer, jf. artikel 14, stk. 3, litra b. Umiddelbart kan en organisation, der repræsenterer forbrugernes interesser således ikke blive udpeget efter artikel 14 i forhold til at kunne indbringe en sag for de nationale domstole med henblik på at standse eller forbyde enhver manglende overholdelse fra udbyders side af de relevante krav, der er fastsat i forordningen.

Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen vil med udgangspunkt i en dialog med markedet og aktører tage stilling til behovet for udpegning af særlige organisationer, foreninger og offentlige organer, der vil være berettigede til at anlægge sag efter forordningen. Interesserede aktører er i den forbindelse velkomne til at kontakte Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen.

I forhold til, om der gælder en særlig klageadgang for at påklage afgørelser til Konkurrenceankenævnet i medfør af lovforslagets § 12, så er det alene 1) den, som en afgørelse retter sig til, eller 2) den, som i øvrigt har

en individuel, væsentlig og retlig interesse i sagen, som kan påklage en afgørelse efter lovforslagets § 7 til Konkurrenceankenævnet. Det vil således bero på en konkret vurdering, hvorvidt en sådan udpeget organisation m.v. kan siges at have den påkrævede individuelle, væsentlige og retlige interesse i en given afgørelse.

3.2. Krav om dataetisk redegørelse

3.2.1 Behov for vejledning

Flere (Dansk Erhverv, Danske Advokater, Dataetisk Råd, FSR – danske revisorer og Institut for Menneskerettigheder) fremhæver behov for en vejledning.

Kommentar

Erhvervsstyrelsen vil udarbejde en vejledning målrettet virksomheder og revisorer med relevante præciseringer og afgrænsninger og med yderligere eksempler end dem, der fremgår af bemærkninger til lovforslaget. Erhvervsstyrelsen vil lade sig inspirere af de indkomne forslag, når processen for udarbejdelse af vejledning bliver tilrettelagt og vil efterfølgende sikre bred inddragelse af interessenter fra erhvervsliv, interesseorganisationer og civilsamfund, når vejledningen udarbejdes.

3.2.2. Administrative byrder

I flere høringssvar (Dansk Erhverv, Dansk Industri og FSR – danske revisorer) bliver der rejst spørgsmål om de estimerede administrative byrder for virksomhederne.

Kommentar

De forventede byrder er opgjørt efter AMVAB-metoden, og der er i den forbindelse gennemført interviews med en række af virksomheder, der vil blive omfattet af kravet. Virksomhederne har estimeret, hvor lang tid de forventer at bruge på at udarbejde redegørelsen første gang og herefter årligt.

I forbindelse med vurderingen af de forventede administrative byrder er det helt centralt, at det foreslåede krav ikke indebærer, at virksomhederne skal udarbejde en politik for dataetik, men at der er tale om en følg-eller-forklar-model. For den andel af virksomhederne, der forventes at have en politik for dataetik, medregnes alene de byrder, der er forbundet med at udarbejde selve redegørelsen for dataetik i ledelsesberetningen i årsrapporten. Der medregnes ikke omkostninger forbundet med at udarbejde, implementere og vedligeholde en politik for dataetik. For den andel af virksomhederne, der ikke forventes at have en politik for dataetik, er der alene medregnet omkostninger forbundet med, at virksomheden skal oplyse i ledelsesberetningen i årsrapporten, at den ikke har en politik for dataetik samt baggrunden herfor.

3.2.3. EU-regulering (overimplementering)

Dansk Erhverv, DI, FSR – danske revisorer bemærker, at krav om virksomheders rapportering om dataetik vil være et nationalt dansk krav, der ikke udspringer af EU-regulering. FSR – danske revisorer ser det som positivt, at Danmark ønsker at indføre nationale krav for at forbedre informationsniveauet i de danske årsrapporter. Dansk Erhverv fremhæver, at der det er en reel mulighed, at der i EU-regi kommer ny regulering på området, og at der derfor er risiko for, at man i Danmark spilder ressourcer hos både myndigheder og virksomheder ved at implementere danske særregler.

Kommentar

Det er rigtigt, at Danmark med forslaget formentlig vil blive det første land, der indfører lovregler om dataetik. Der er fra regeringens side ønske om at være ambitiøs på området for dataetik og ansvarlig dataanvendelse. Der er i EU også stort fokus på dataetik, og hvis der på et senere tidspunkt også på EU-niveau er ambitioner om at regulere dette område, vil man kunne anvende de danske erfaringer på samme måde, som man brugte de danske erfaringer, da man introducerede rapportering om samfundsansvar i EU.

Formålet med forslaget er at skabe fokus på og gennemsigtighed om virksomhedernes arbejde med dataetik. Derved kan dataetik blive et konkurrenceparameter for danske virksomheder nationalt såvel som internationalt. Der er således forventning om, at danske virksomheder netop gør sig overvejelser om, hvorvidt en given dataanvendelse eller forretningspraksis på forhånd er i overensstemmelse med god dataetik.

3.2.4 Anvendelsesområdet

FSR – danske revisorer foreslår, at kravet i første omgang kun bør omfatte børsnoterede virksomheder og statslige aktieselskaber (regnskabsklasse D). FSR – danske revisorer mener der bør opbygges kompetencer generelt før kravet også kommer til at gælde for store virksomheder omfattet af regnskabsklasse C.

Dansk Erhverv og FSR – danske revisorer deler synspunktet om, at også offentlige institutioner bør omfattes af kravet om at offentliggøre en dataetisk redegørelse.

Kommentar

Det er formålet med forslaget, at virksomhederne aktivt tager stilling til deres arbejde med dataetik, på samme måde som der i dag er krav om, at store virksomheder omfattet af regnskabsklasse C og virksomheder omfattet af regnskabsklasse D redegør for deres arbejde med samfundsansvar. Ifølge forslaget skal kravet om rapportering af dataetik omfatte den samme gruppe af virksomheder, som er omfattet af krav om rapportering om samfundsansvar og måltal og politikker for det underrepræsenterede køn. På

baggrund af erfaringerne med krav om redegørelse for politikker for samfundsansvar, er det vurderingen, at følg-eller-forklar-princippet er den mest hensigtsmæssige måde at fremme virksomhedernes udvikling af dataansvarlig adfærd på. Det foreslåede krav om rapportering er så fleksibelt, at den enkelte virksomhed kan rapportere i overensstemmelse med sin egen forretningsmodel eller blot begrunde, hvorfor virksomheden har fravalgt at udarbejde en politik for dataetik.

Den foreslåede model for afrapportering af de største virksomheders dataetiske politik er fastlagt med udgangspunkt i allerede eksisterende principper i årsregnskabsloven og kan således ikke uden videre overføres til offentlige myndigheder mv. Offentlige myndigheder er således underlagt andre krav om kontrol og tilsyn end private virksomheder, herunder demokratisk kontrol, og eventuel regulering af offentlige institutioners dataetiske afrapportering skal således ske i andet regi end årsregnskabsloven.

3.2.5 Forhold om rapportering i årsregnskabsloven

DI anfører, at intentionen med lovforslaget ikke kan opnås ved et krav om rapportering. Derfor mener DI ikke, at årsrapporten er det rette sted at indføre kravet, men at redegørelsen bør gives på virksomhedens hjemmeside som alternativ til rapporteringen i årsrapporten.

DI foreslår, at såfremt dataetik skal ind i årsrapporten, bør revisors opgave begrænses til at tjekke, at redegørelsen for dataetik er der, og at dataetik kun medtages, hvis det skønnes væsentligt for virksomheden.

Kommentar

Erfaringen fra redegørelser om virksomheders politikker for samfundsansvar viser, at et "følg-eller-forklar"-princip er en hensigtsmæssig måde at fremme virksomhedernes udvikling af rapportering om ansvarlig virksomhedsadfærd. Erhvervsstyrelsen forventer, at der ligesom ved CSR vil ske en udvikling af rapporteringen for dataetik i takt med virksomhedernes arbejde med dataetikken. CSR-bestemmelsen var også noget meget nyt, da den kom i 2008, men virksomhederne har taget CSR-rapporteringen til sig.

Revisors pligter i forhold til revidering af ledelsesberetningen vil være de samme pligter, der allerede gælder ved vurderingen af rapportering vedr. samfundsansvar. Det er vurderingen, at det bør kræves, at revisor – som det også er tilfældet med de øvrige forhold, der rapporteres om i ledelsesberetningen – skal forholde sig til, om der i ledelsesberetningen – og dermed altså også i en redegørelse for dataetisk politik – gives de oplysninger, der skal, dvs. enten:

- *Oplysning om at virksomheden har en politik for dataetik, indholdet af denne samt virksomhedens arbejde med datapolitik, eller*
- *Oplysning om at virksomheden ikke har en politik for dataetik samt en redegørelse med en forklaring af baggrunden herfor*

Herudover skal revisor bl.a. tage stilling til, om der i redegørelsen gives oplysninger, som er i strid med oplysninger i selve regnskabet.

3.2.6 Diverse

I flere høringssvar (Dansk Erhverv, Dansk Industri, Danske Advokater og Institut for Menneskerettigheder) efterlyses en præcisering eller en definition på begrebet dataetik, og Institut for Menneskerettigheder anbefaler, at sammenhængen mellem dataetik og menneskerettigheder fremhæves og nævner i øvrigt at virksomhedens indsats for at udvise nødvendig omhu (due diligence) for menneskerettigheder i arbejdet med data bør indgå i virksomhedernes redegørelse.

Kommentar

Definitionen af begrebet dataetik, der anvendes i lovforslaget, er identisk med definitionen, der fremgår af kommissoriet for Dataetisk Råd: "Dataetik forstås overordnet som den etiske dimension af forholdet mellem på den ene side teknologi og på den anden side borgernes grundlæggende rettigheder, retssikkerhed og grundlæggende samfundsmæssige værdier, som den teknologiske udvikling giver anledning til at overveje."

Det bemærkes, at begrebet "borgernes grundlæggende rettigheder" jf. definitionen ovenfor, dækker begrebet menneskerettigheder bredt.

4. Oversigt over hørte organisationer, myndigheder m.v.

92-gruppen, Aarhus BSS, Advokatrådet, Advokatsamfundet, Akademikerne Centralorganisation, Amnesty, Arbejderbevægelsens Erhvervsråd, Arbejdsmarkedets Tillægs Pension (ATP), Asfaltindustrien, Bryggeriforeningen, Bygherreforeningen, Børns vilkår, Børsmæglerforeningen, CEPOS, Cereda, CFU – Centralorganisationens Fællesudvalg, CO-Industri, Coop Danmark, Copenhagen Business School, Copenhagen Fintech, CSR.dk, CSR Forum, Danish Fintech Alliance – DAFINA, Danish Venture Capital and Private Equity Association, Danmarks Apotekerforening, Danmarks Eksportråd, Danmarks Fiskeriforening, Danmarks Nationalbank, Danmarks Rederiforening, Danmarks Restauranter og Cafeer, Danmarks Skibskredit A/S, Danmarks Statistik, Danmarks Tekniske Universitet, Dansk Affaldsforening, Dansk Aktionærforening, Dansk Annoncørforening, Dansk Arbejdsgiverforening, Dansk Byggeri, Dansk Ejendomsmæglerforening, Dansk Energi, Dansk Erhverv, Dansk Fjernvarme, Dansk Forlag, Dansk Industri, Dansk Initiativ for Etisk Handel, Dansk Investor Relations Forening – DIRF, Dansk IT, Dansk Iværksætterforening, Dansk Landbrugsrådgivning, Dansk Skovforening, Dansk Metal, Dansk Mode & Textil, Dansk Standard, Dansk Taxi Råd, Dansk Transport og Logistik, Danske Advokater, Danske Arkitektvirksomheder, Danske Busvognmænd, Danske Dagblades Forening, Danske Malermestre, Danske Maritime, Danske Rederier, Danske Regioner, Dataethics.eu, Dataetisk Råd, Datatilsynet, De Samvirkende Købmænd, Den Danske Aktuarforening,

Den Danske Boghandlerforening, Den Danske Dommerforening, Den Danske Finansanalytikerforening, Den Danske Fondsmæglerforening, Det Kooperative Fællesforbund, Det Nationale Netværk af Virksomhedsledere, Det Økonomiske Råds Sekretariat, DI, Djøf, Domstolsstyrelsen, Eksportkreditfonden, Fagbevægelsens Hovedorganisation, DVCA, FDIH, Feriehusudlejernes, Brancheforening, FH, Finans Danmark, Finansforbundet, Finanssektorens Arbejdsgiverforening, First North, Folkekirkens Nødhjælp, Forbrugerrådet TÆNK, Foreningen af J.A.K. Pengeinstitutter, Foreningen af Interne revisorer, Foreningen af Rådgivende Ingeniører, FDR - Foreningen Danske Revisorer, Foreningen for Platformsøkonomi i Danmark (FDP), Forhandlingsfællesskabet, Forsikring & Pension, Forsikringsforbundet, FSR - Danske Revisorer, Funktionærernes og Tjenestemændenes Fællesråd, Globalt Fokus, Garantifonden for indskydere og investorer, Grønlands Selvstyre, HK, Horesta, Ingeniørforeningen, Ingeniørforeningen i Danmark, Institut for Menneskerettigheder, IT-branchen, IT-politisk forening, IT-Universitetet, KL, Komiteen for god Selskabsledelse, Kommunekredit, Kommunernes Landsforening (KL), Kooperationen, Kristelig Arbejdsgiverforening, Kristelig Fagbevægelse, Kuratorforeningen, Københavns Universitet, Landbrug & Fødevarer, Landsdækkende Banker, Landsorganisationen i Danmark, Lederne, Lederne Hovedorganisation, Liberale Erhvervs Råd, Lokale Pengeinstitutter, Lønmodtagernes Dyrtidsfond, Medierådet for børn og unge, Mellempolitisk Samvirke, Mæglings- og klageinstitutionen for ansvarlig virksomhedsadfærd, NASDAQ OMX Copenhagen A/S, Offentligt Ansattes Organisationer, OXFAM IBIS, PROSA, Realkreditforeningen, Realkreditrådet, Red Barnet, Rigsadvokaten, Rigsombuddet på Færøerne, Rigsrevisionen, Roskilde Universitetscenter, Rådet for digital sikkerhed, Rådet for Samfundsansvar og Verdensmål, Statsadvokaturen for Særlig Økonomisk og International Kriminalitet, Small Danish Hotels, SMV Danmark, Syddansk Universitet, TEKNIQ, Telekommunikationsindustrien i Danmark, UN Global Compact, Verdens Skove, Værdipapircentralen, WWF, XBRL Danmark, Aalborg Universitet, Aarhus Universitet

Følgende organisationer, myndigheder m.v. har haft bemærkninger til lovforslaget

Bryggeriforeningen, Dansk Erhverv, Dansk Industri, Danske Advokater, Danske Medier, Dataetisk Råd, eBay Classifieds Scandinavia ApS (DBA), FDHI – Foreningen for Dansk Internethandel, Forbrugerrådet Tænk, Forsikring og Pension, FSR – Foreningen for Danske revisorer, Institut for Menneskerettigheder, Rigsadvokaten.

Følgende organisationer, myndigheder m.v. har afgivet høringssvar uden bemærkninger

Advokatsamfundet, Rigsrevisionen, Sø- og Handelsretten, Vestre Landsret, Østre Landsret, Red Barnet, Dansk Arbejdsgiverforening, Foreningen af Rådgivende Ingeniører, Finanssektorens Arbejdsgiverforening.